

เอกสารคำชี้แจงประกอบ การจัดตั้งสถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน)

ตามที่สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล (พรพ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) ที่มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้กำกับดูแล ได้ขอจัดตั้งหน่วยงานขึ้นเป็นสถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) ตามพระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ. 2542 ซึ่งทางสำนักงาน ก.พ.ร.มีความเห็นว่าการจัดตั้งสถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพสถานพยาบาลเป็นองค์การมหาชนนั้น จะทำให้ภาระค่าใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐเพิ่มสูงขึ้น(หนังสือสำนักงาน ก.พ.ร.ด่วนมาก ที่ นร 1008.3.3/234 ลงวันที่ 17 เมษายน 2549)

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ในการขอจัดตั้งหน่วยงานดังกล่าวเป็นองค์การมหาชน กระทรวงสาธารณสุขจึงขอเรียนชี้แจงเหตุผลประกอบการพิจารณาเพิ่มเติม นอกเหนือจากคำชี้แจงประกอบการจัดตั้งสถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์การมหาชน) ที่จัดส่งให้สำนักงาน ก.พ.ร.ไปแล้ว ดังนี้

หลักการและเหตุผล

1. ความพร้อมในการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลต่อไปอีกก้าวหนึ่งเพื่อความมั่นคง และเกิดประโยชน์สูงสุด การพัฒนาเกี่ยวกับการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลในประเทศไทย ตั้งแต่เริ่มดำเนินการก่อนมีการจัดตั้งสถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล มาจนถึงปัจจุบันเป็นเวลามากกว่า 8 ปี ได้มีความก้าวหน้าเป็นอันมาก เกิดความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพบริการ มีการนำกระบวนการและเทคโนโลยีคุณภาพไปใช้อย่างกว้างขวางทั่วประเทศ เกิดความเชื่อมั่นต่อโรงพยาบาลที่ได้รับการรับรองจากสถาบันฯ การพัฒนาดังกล่าวสอดคล้องและสนับสนุนการปฏิรูประบบสุขภาพ และหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ นับได้ว่า สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลและการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลได้เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของระบบบริการสุขภาพ อย่างไรก็ตาม ยังต้องมีการพัฒนาเทคนิควิธีการและการผลักดันอีกมาก จึงจะเกิดความมั่นคงและยั่งยืน และเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ ในการสร้างระบบและวิธีการใหม่นี้ จำเป็นต้องอาศัยความพยายามอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง ที่มีพลังผลักดัน และหลักวิชาที่ชัดเจน เป็นระยะเวลานานเพียงพอ

ความเป็นมาย้อนหลังไปตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 2538 ที่เกิดความตระหนักถึงความจำเป็นที่โรงพยาบาลจะต้องมีการพัฒนาคุณภาพ เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการที่มีผลสัมฤทธิ์มากยิ่งขึ้น และป้องกันการฟ้องร้อง กลุ่มนักวิชาการด้านคุณภาพได้รวมตัวกันเริ่มโครงการวิจัยและพัฒนา มาตรฐานคุณภาพโรงพยาบาล โดยได้รับทุนจากสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขและสำนักงาน คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้นำมาตรฐานที่ได้พัฒนามาทดลองใช้กับโรงพยาบาลจำนวนหนึ่ง ในการประชุมระดับชาติ นับได้ว่าเป็นการก่อให้เกิดการตื่นตัวมากมายในกลุ่มโรงพยาบาลทั้งหลาย และในปี 2542 ได้จัดตั้งเป็นสถาบันในเครือของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ตาม ข้อเสนอแนะของภาคีพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล(Collaboration for Hospital Quality Improvement and Accreditation: CHIA) โดยมีพันธกิจ วิสัยทัศน์ และอุดมการณ์ที่ชัดเจน

ในปี 2543 ได้มีการวิจัยเพื่อประเมินผลกระทบโครงการพัฒนาเพื่อส่งเสริมและรับรองระบบคุณภาพโรงพยาบาล โดยที่มื่อนักวิชาการจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า โครงการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลประสบความสำเร็จในการพัฒนาระบบการส่งเสริมและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล มีความเหมาะสมและใช้การได้ดีสำหรับประเทศไทย อันจะเป็นการยกระดับคุณภาพและป้องกันปัญหาความขัดแย้งซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนและผู้ป่วยได้รับบริการที่ดีที่สุด ระบบนี้สามารถประยุกต์ใช้กับโรงพยาบาลทุกขนาด ทุกประเภทของประเทศไทย เป็นการยกระดับคุณภาพของโรงพยาบาลโดยมีผู้ป่วยเป็นศูนย์กลางของการให้บริการ โครงการนี้แสดงให้เห็นในระดับดีมากที่ได้มีการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการสร้างระบบพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลให้มีระบบมาตรฐานเทียบเคียงได้กับระบบการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลในต่างประเทศ ซึ่งมีพัฒนาการมาหลายสิบปี และให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง(Continuous Quality improvement)

ในปีพ.ศ. 2545 ได้มีการประเมินผลการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลในประเทศไทย โดยทีมงานซึ่งประกอบไปด้วย ที่ปรึกษาจากประเทศแคนาดา และนักวิชาการจากระบบสุขภาพของประเทศไทย ซึ่งสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข(สวรส.) เป็นผู้สนับสนุน ผลจากรายงานการประเมินพบว่า ในภาพรวมโครงการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล ได้เป็นที่ยอมรับอย่างสูงจากในทุกวงการ ทั้งที่ได้มีการดำเนินการมาในระยะเวลาอันสั้น ทั้งบุคลากรของโรงพยาบาลและ ผู้รับบริการ ส่วนใหญ่มีความเห็นในทางบวก มีความพอใจและเห็นว่าเป็นประโยชน์มากต่อคุณภาพของบริการ ทั้งในด้านการปรับปรุงกระบวนการคุณภาพโรงพยาบาล การบริการ วิชาการด้านความรู้เกี่ยวกับคุณภาพ การฝึกอบรมแก่บุคลากรของโรงพยาบาลทั้งภาครัฐและ

เอกชนในหลักสูตรประจำของสถาบันฯ ในด้านการต่างประเทศเป็นที่ดูงานด้านคุณภาพของประเทศเพื่อนบ้านเช่น เวียดนาม เนปาล มาเลเซีย อินเดียและพม่า

กระบวนการพัฒนาคุณภาพสำหรับโรงพยาบาล เกิดขึ้นไม่ง่าย ต้องเกิดจากความพยายามของหลายฝ่ายที่มองเห็นความสำคัญว่า คุณภาพเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และความจำเป็นอย่างยิ่ง มีรายละเอียด วิธีการและเทคนิค ที่ต้องเรียนรู้และศึกษาอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลในประเทศไทยปัจจุบันนับได้ว่า มีมาตรฐานในระดับสากล

กระบวนการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลในประเทศไทยได้ขยายตัวจนกลายเป็นกระแสที่กล่าวได้ว่าทุกโรงพยาบาลในประเทศไทยได้ตื่นตัวและเข้าใจถึงความจำเป็นตลอดจนวิธีการและขั้นตอนในการจัดการให้เกิดคุณภาพ ดังเห็นได้จาก การประชุม National Forum on Hospital Quality Development and Accreditation ที่มีผู้เข้าร่วมประชุมเพิ่มมากขึ้นทุกปี จนการประชุมครั้งสุดท้ายในวันที่ ๑๔ ถึง ๑๗ เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๔ มีผู้เข้าร่วมประชุมถึงกว่า ๕๐๐๐ คน จากเกือบทุกโรงพยาบาลทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้เกิดความจำเป็นต้องขยายงาน สนองความจำเป็นเพิ่มขึ้นจากเดิมทั้งในด้านปริมาณ สนองความจำเป็นที่มากขึ้น และด้านคุณภาพที่ต้องยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้นไปกว่าเดิมอีก การปรับฐานะเป็นองค์กรมหาชนจะช่วยให้สามารถดำเนินการได้เต็มที่ยิ่งขึ้น

2. การรับรองคุณภาพเป็นที่ยอมรับนับถือในวงการโรงพยาบาลระดับหนึ่งแล้วสมควรจัดให้มีความมั่นคงเป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้น

การรับรองคุณภาพ ที่เรียกว่า HA หรือ Hospital Accreditation ได้เป็นเป้าหมายที่โรงพยาบาลต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนมุ่งหวัง ทำให้เกิดแรงกระตุ้นให้มีการพัฒนาคุณภาพจากภายในโรงพยาบาล เป็นผลประโยชน์ส่งไปถึงประชาชนผู้รับบริการ

การรับรองได้เป็นแรงจูงใจ และให้กำลังใจแก่การทำความดีของโรงพยาบาล คุณค่าที่แท้จริงอยู่ที่คุณภาพและความปลอดภัยที่สถานบริการพึงจะมีให้กับผู้ป่วย การประเมินหรือการเยี่ยมสำรวจจากภายนอกเปรียบเสมือนตัวเร่งปฏิกิริยา ช่วยเร่งการพัฒนาโรงพยาบาลอย่างมีทิศทาง มีเป้าหมาย และยังเป็นการกระตุ้นการเรียนรู้ที่สำคัญ ของผู้ปฏิบัติงาน เป็นการชักจูงให้เกิดความเข้าใจและเตรียมพร้อมทั้งกับปัญหาทั้งที่ปรากฏและที่ซ่อนเร้นซึ่งฝังตัวในโรงพยาบาล อันได้แก่ความเสี่ยงทั้งหลายรวมทั้งปัญหาสุขภาพ และความคาดหวังของผู้รับบริการ อย่างไรก็ดี การรับรองคุณภาพที่ต้องมีการติดตามดูแลให้มีการรักษาคุณภาพอยู่เสมอ และพัฒนายกระดับให้สูงขึ้น ตามหลักการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง จะสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้

เกี่ยวข้อง ขณะนี้กระบวนการรับรองคุณภาพที่ได้ดำเนินมา ได้เป็นที่เชื่อถือ และเป็นเป้าหมายของโรงพยาบาลต่าง ๆ

การปรับฐานะหน่วยงานที่ให้การรับรอง จะช่วยทั้งในกระบวนการรับรองที่ต้องอาศัยการดำเนินงานที่มาก และกว้างขวางยิ่งขึ้นกว่าเดิม และช่วยเพิ่มความเชื่อถือต่อการรับรองได้ดีและเป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้น

3. องค์การในประเทศเพื่อการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล จะช่วยสกัดการคืบคลานของกระบวนการรับรองคุณภาพจากต่างประเทศ ในขณะที่ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอยู่ในระยะการเริ่มต้นของการพัฒนาคุณภาพ และปรากฏว่าได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างมากโดยเฉพาะระดับเวทีระหว่างประเทศ

การที่โรงพยาบาลจะให้บริการระดับข้ามชาตินั้น คุณภาพจะมีบทบาทสำคัญ การรับรองคุณภาพมีผลต่อจากจัดเก็บค่าใช้จ่ายจากบริษัทประกัน ซึ่งในต่างประเทศมักกำหนดให้รับบริการจากโรงพยาบาลที่ได้รับการรับรองแล้วเท่านั้น การสร้างกลไกการรับรองคุณภาพในประเทศจึงมีความสำคัญ ดังในการประชุมเอเปคที่กรุงเทพฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขไทย ได้เสนอให้ใช้การรับรองภายในประเทศเป็นฐาน แทนการเกิดระบบการรับรองในระดับนานาชาติ

ประเทศไทยมีนโยบายทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี (Free trade area) ซึ่งหมายความว่ารวมถึงระบบบริการสุขภาพด้วย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการผลิตและการแข่งขัน ซึ่งในปัจจุบันระบบบริการของประเทศไทยมีจุดแข็งในเรื่องการบริการ (Service) และราคาค่าบริการ ซึ่งถ้าหากรัฐสนับสนุนด้านการพัฒนาคุณภาพ จะมีผลทำให้ศักยภาพในการแข่งขันด้านบริการสุขภาพของประเทศสูงขึ้นเรื่อยๆ และยังสามารถสนับสนุนนโยบายสำคัญของรัฐที่จะผลักดันให้ประเทศเป็น “ศูนย์บริการสุขภาพแห่งแห่งเอเชีย” ในอนาคตอันใกล้

จากนโยบาย “ศูนย์บริการสุขภาพแห่งแห่งเอเชีย” มีผลทำให้โรงพยาบาลเอกชนจำนวนหนึ่งมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศในการให้บริการด้านสุขภาพ โรงพยาบาลต้องการการยอมรับ (Recognition) ว่าเป็นโรงพยาบาลที่มีมาตรฐานเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการ โดยจะแสวงหาการรับรองจากหน่วยงานต่างประเทศ ซึ่งการรับรองดังกล่าวจะมีค่าใช้จ่ายที่สูงมาก ดังนั้นการสนับสนุนเรื่องการพัฒนามาตรฐานของประเทศไทยให้เทียบเท่าสากลจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญในสถานการณ์ปัจจุบัน และจะช่วยลดค่าใช้จ่ายและในขณะเดียวกันจะช่วยดึงดูดผู้รับบริการที่เป็นชาวต่างประเทศ นักท่องเที่ยว รวมทั้งผู้ที่ต้องการลงทุนในภาคธุรกิจ

ต่าง ๆ จะมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้น และจะเป็นแหล่งรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศที่สำคัญในอนาคต

4. กระบวนการพัฒนาและรับรองคุณภาพ จะช่วยควบคุมและจำกัดค่าใช้จ่าย

ตลอดจนลดความขัดแย้ง รายจ่ายด้านสุขภาพโดยรวมของประเทศไทยอยู่ในระดับค่อนข้างสูง และมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 127,655 ล้านบาท ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2537 เป็น 170,203 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2544 เป็นรายจ่ายภาครัฐร้อยละ 56

ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต่างเผชิญกับค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่เพิ่มขึ้น และพยายามหาทางเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ทรัพยากรด้านสุขภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยการใช้แนวคิดการสร้างเสริมสุขภาพที่ประชาชนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดูแลสุขภาพของตนเอง การป้องกันโรคที่สามารถป้องกันได้ด้วยมาตรการต่าง ๆ ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม พฤติกรรม และบริการสุขภาพ, การจัดระบบบริการที่เชื่อมต่อระหว่างบริการระดับต่าง ๆ ไปจนถึงระดับชุมชน การปรับปรุงระบบบริการให้มีคุณภาพ ความปลอดภัย และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นซึ่งประเทศไทยก็ได้มีทิศทางการปฏิรูประบบสุขภาพไปในแนวทางนี้

แม้จะมีความก้าวหน้าทางด้านองค์ความรู้และเทคโนโลยีเกี่ยวกับบริการทางการแพทย์ แต่การศึกษาในประเทศที่พัฒนาแล้วรวมทั้งในประเทศไทย พบว่าอัตราการเกิดอุบัติเหตุ หรือภาวะที่ไม่พึงประสงค์จากการเข้ารับบริการ มีมากกว่าที่คนทั่วไปจะคาดคิด

ในต่างประเทศ พบว่าอัตราการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ที่เกิดกับผู้ป่วยในโรงพยาบาลเกิดขึ้นร้อยละ 4 – 17 ในสหรัฐอเมริกา มีผู้เสียชีวิตกว่า 44,000 คน จากความผิดพลาดในการดูแลรักษาของโรงพยาบาล ร้อยละ 50 ของเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์เกิดจากความผิดพลาดของระบบซึ่งหลีกเลี่ยงได้

ในประเทศไทย พบว่าอัตราการเกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ของผู้ป่วยในโรงพยาบาลเท่ากับ 9.7 ครั้งต่อผู้ป่วย 100 คน ร้อยละ 20 ของผู้ที่เกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์มีความทุพพลภาพในระดับปานกลางถึงรุนแรง รวมทั้งเสียชีวิต และร้อยละ 50.2 เป็นเหตุการณ์ที่ป้องกันได้ หรืออาจกล่าวได้ว่าประมาณ 1 ใน 100 ของผู้ป่วยที่เข้านอนโรงพยาบาล จะเกิดอันตรายในระดับปานกลางถึงรุนแรง รวมทั้งเสียชีวิต และสามารถที่จะป้องกันได้

ผู้ป่วยที่เกิดเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ต้องนอนโรงพยาบาลเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 8 วัน ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณ 50,000 บาท หรืออาจจะสูงกว่าแสนบาทในรายที่มีความรุนแรงสูง และหากผู้ป่วยเสียชีวิต อาจจะถูกรับรองค่าเสียหายเป็นล้านบาท

ถ้าคำนวณจากจำนวนผู้ป่วยในทั้งหมดในประเทศไทยซึ่งมีการนอนโรงพยาบาลประมาณ ปีละ 7.3 ล้านครั้ง จะพบว่าความสูญเสียเนื่องจากภาวะไม่พึงประสงค์เหล่านี้มีไม่น้อยกว่าปีละ 36,000 ล้านบาท

สาระสำคัญของกระบวนการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล

กระบวนการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล เป็นกระบวนการที่สร้างสรรค์ให้เกิดการพัฒนาโดยเน้นผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง เป็นการกระตุ้นให้โรงพยาบาลดูแลผู้ป่วยอย่างเต็มความสามารถ บนพื้นฐานวิชาชีพ การเคารพสิทธิ และศักดิ์ศรีของผู้ป่วย ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาในฐานะผู้รับบริการ โดยรับฟังเสียงสะท้อนของผู้ป่วย ผู้รับบริการ และชุมชน นอกจากนี้กระบวนการดังกล่าวยังช่วยกระตุ้นให้การทำงานแบบการมีส่วนร่วมโดยทำงานเป็นทีม เกิดการคิดเชิงระบบ มีการเชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน สามารถกำหนดทางเลือกเพื่อปรับปรุงการทำงานให้เหมาะสม คุ่มค่า และปลอดภัยที่สุด และเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อลดความเสี่ยง และความสูญเสียที่ไม่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายของโรงพยาบาลทั้งสิ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักประกันด้านคุณภาพ และความปลอดภัยของผู้ป่วยให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และตอบสนองความคาดหวัง และความต้องการของสังคมที่มีต่อการบริการสุขภาพที่มีคุณภาพ มาตรฐานและมีประสิทธิภาพที่เพิ่มสูงขึ้น

เมื่อหน่วยงานใด มีกระบวนการพัฒนาคุณภาพนอกเหนือจากการพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยให้มีคุณภาพ และมาตรฐานแล้ว ยังเป็นการสร้างวัฒนธรรมของการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงพยาบาลกับโรงพยาบาล โรงพยาบาลกับชุมชน และชุมชนกับชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางการบริหารแบบโปร่งใส ตรวจสอบได้สอดคล้องกับแนวคิดของการปกครองที่ดี (Good governance) และสามารถส่งผลให้ระบบบริการสุขภาพของประเทศบรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ

การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพและความปลอดภัย จำเป็นต้องใช้เวลา มีความต่อเนื่อง และใช้ทุกวิถีทางที่จะสร้างแรงจูงใจแก่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน ลดเงื่อนไขทุกอย่างที่จะทำให้เป็นเหตุผลในการปฏิเสธ การมีนโยบายและงบประมาณสนับสนุนที่ชัดเจน เป็นวิธีการหนึ่งที่จะสร้างแรงจูงใจดังกล่าว

ในช่วงสิบปีที่ผ่านมา กระบวนการ HA ได้สร้างการเปลี่ยนแปลง นวัตกรรม ปรากฏการณ์ใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นในระบบบริการสาธารณสุขของประเทศไทยอย่างมากมาย โดยมีค่าใช้จ่ายเพียงเล็กน้อย (ไม่ถึงร้อยล้านบาทต่อปี) เมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่เกิดขึ้น (มากกว่าแสนล้านบาทต่อปี) สามารถสร้างการประหยัดให้แก่ระบบบริการสาธารณสุขได้อย่างมาก (เพียงป้องกันการเสียชีวิตแก่ผู้ป่วยหนึ่งรายก็คุ้มค่าแล้วสำหรับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น เพื่อกระตุ้นให้โรงพยาบาลแห่งนั้นมีความตื่นตัวต่อการป้องกันปัญหาและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง)

นวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากกระบวนการ HA ในโรงพยาบาลที่นำแนวคิดไปปฏิบัติด้วยความเข้าใจ เช่น การมีระบบบริหารความเสี่ยงในโรงพยาบาลที่จะค้นหาและรับรู้ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปสู่การป้องกันที่ได้ผล, การมีระบบป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในโรงพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ, การทำงานร่วมกันระหว่างสาขาวิชาชีพต่างๆ เพื่อปรับปรุงกระบวนการดูแลผู้ป่วย การใช้ข้อมูลทางวิชาการเพื่อเป็นพื้นฐานในการดูแลผู้ป่วย ความใส่ใจในความต้องการของผู้ป่วย ซึ่งครอบคลุมไปถึงเรื่องสิทธิผู้ป่วย รวมทั้งความต้องการทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม

ตัวอย่างการเพิ่มประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นในโรงพยาบาล

1. ลดภาวะแทรกซ้อน การเสียชีวิต และเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการดูแลผู้ป่วย เช่น ลดการติดเชื้อในโรงพยาบาลที่มีความรุนแรงสูง, ลดการเสียชีวิตของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดหัวใจเนื่องจากการวินิจฉัยที่ล่าช้า, ลดการเสียชีวิตของผู้ป่วยอุบัติเหตุด้วยการประสานงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น, ลดการผ่าตัดผิดคนผิดข้างผิดตำแหน่ง, ลดความผิดพลาดและผลไม่พึงประสงค์เนื่องจากการใช้ยา
2. การใช้ข้อมูลทางวิชาการเพื่อเป็นพื้นฐานในการดูแลผู้ป่วย ช่วยให้เกิดการดูแลที่ได้ผลดียิ่งขึ้น ควบคู่ไปกับการลดการใช้ทรัพยากรที่ไม่จำเป็น เช่น การเลิกใช้น้ำเย็นเพื่อล้างกระเพาะอาหารให้เลือดหยุด แต่มีข้อบ่งชี้ในการส่องกล้องตรวจกระเพาะอาหารเร็วยิ่งขึ้น, การใช้ยาต้านจุลชีพที่สมเหตุสมผลและมีข้อบ่งชี้มากขึ้น, การลดการตรวจทางห้องปฏิบัติการที่ไม่จำเป็นหรือไม่เกิดประโยชน์ในการดูแลผู้ป่วย
3. การตรวจสอบและปรับปรุงระบบงานต่างๆ ให้สามารถทำหน้าที่ได้ตามที่คาดหวัง เช่น การดูแลระบบบำบัดน้ำเสียให้เกิดความมั่นใจว่าคุณภาพของน้ำที่ผ่านการบำบัดแล้วจะเป็นไปตามมาตรฐานและไม่สร้างความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อม, การมีระบบไฟฟ้าสำรองเพื่อให้สามารถดูแลผู้ป่วยได้อย่างต่อเนื่อง, การมีระบบบำรุงรักษาเพื่อลดความรั่วไหลและการสูญเปล่าในระบบต่างๆ เช่น น้ำ ก๊าซทางการแพทย์

4. การใช้แนวคิดการดูแลแบบองค์รวม การดูแลต่อเนื่องไปถึงบ้าน การเสริมสร้างความสามารถให้ผู้ป่วยและครอบครัวดูแลตนเองได้ ช่วยลดการเจ็บป่วยซ้ำและป้องกันภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นหลังจากที่ผู้ป่วยออกจากโรงพยาบาล
5. การบันทึกที่สมบูรณ์และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ช่วยให้กระบวนการดูแลรักษาเป็นไปตามแผนที่คาดหวัง มีการรับรู้เป้าหมายและบทบาทของสมาชิกในทีมดูแลผู้ป่วย และไม่เกิดความผิดพลาดขึ้น

คุณค่าต่างๆ ที่กล่าวมา เป็นสิ่งที่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลที่เข้าร่วมกระบวนการ HA ด้วยความเข้าใจ มีความตระหนักเป็นอย่างดี การที่จะขยายผลให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางและเกิดความยั่งยืนอยู่ที่การสนับสนุนด้านนโยบายและทรัพยากรจากรัฐบาล

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

ผลการดำเนินงานการพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลในรอบ 7 ปี ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันมีจำนวนของโรงพยาบาลที่ได้รับการพัฒนาและรับรองเพิ่มมากขึ้นทุกปีเป็นลำดับ ดังนี้

สรุปจำนวนโรงพยาบาลที่ผ่านการรับรองตามลำดับชั้น (สะสม)

	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549
รับรอง HA	4	7	13	25	60	90	139	178
รับรอง HPH ¹					3	21	47	71
รับรองขั้นที่สอง					1	11	91	276
รับรองขั้นที่หนึ่ง					1	347	694	827

หมายเหตุ : โรงพยาบาลบางแห่งได้รับการรับรองตามลำดับชั้น อาจจะปรากฏอยู่ในการรับรองมากกว่า 1 ชั้น

นอกจากผลการดำเนินงานดังกล่าวข้างต้นแล้ว สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลยังได้ดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ อย่างมากมายทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานตามบทบาทภารกิจหลักสามารถบรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลได้แก่

¹ โรงพยาบาลสร้างเสริมสุขภาพ (Health Promoting Hospital)

1.ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้งภายใน และ ภายนอกกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ(สปสช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานประกันสังคม (สปส.) หน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ตลอดจนสมาคมวิชาชีพและมูลนิธิต่างๆ

2.การใช้กระบวนการ HA เพื่อสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพโดยโรงพยาบาลให้ความสำคัญในการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม และสนับสนุนให้ผู้ป่วยมีศักยภาพในการดูแลตัวเอง

3.การฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจและทักษะที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล

4.การสร้างความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพไม่หยุดนิ่ง และก้าวสู่สากลมากขึ้น

แผนการดำเนินงานต่อไป

สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลที่จะจัดตั้งเป็นสถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพสถานพยาบาล (องค์กรมหาชน) ได้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินการในระยะ 5 ปี ไว้ อย่างชัดเจน ดังนี้

เป้าหมายในระยะ 5 ปี

	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5
รับรองขั้นที่ 1	50	-	-	-	-
รับรองขั้นที่ 2	200	100	100	50	
รับรอง HA	50	50	50	50	50
Surveillance Survey	110	160	200	250	300
Re-accreditation Survey	50	50	70	70	70

แผนการเงิน (Financial Proposal)

ที่มาของทุนและรายได้ที่จะใช้สนับสนุนการดำเนินงานในระยะ 5 ปีแรก (หน่วย : ล้านบาท)

	ปีที่ 1	ปีที่ 2	ปีที่ 3	ปีที่ 4	ปีที่ 5
งบประมาณที่รัฐบาลจ่ายให้เป็นทุนประเดิม	50				
งบประมาณที่รัฐบาลจ่ายเป็นเงินอุดหนุนรายปี	72.1	69.9	74.7	74.1	73.4
เงินอุดหนุนจากองค์กรอื่น	30				
ค่าธรรมเนียมจะเรียกเก็บ	13.1	11.6	13.9	12.4	11.4
รายได้อื่น ๆ (ค่าลงทะเบียนประชุมประจำปี)	7	7	7	7	7
รวม	172.2	88.5	95.6	93.5	91.8

สถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลได้กำหนดแผนเงินที่จะใช้สนับสนุนการดำเนินงานในระยะ 5 ปีแรก จากแหล่งทุนต่าง ๆ โดยมีจำนวนเงินในช่วงปีที่ 1 ซึ่งเป็นปีแรกของการเข้าสู่การเป็นองค์กรมหาชน ที่มีวงเงินที่รัฐบาลต้องสนับสนุนเพียง 122.1 ล้านบาท สำหรับปีที่ 2-5 จำนวนเงินที่รัฐบาลจะสนับสนุนให้สถาบันฯสามารถดำเนินการได้โดยไม่เป็นภาระของโรงพยาบาล โดยเฉพาะโรงพยาบาลภาครัฐนั้นมีจำนวนลดลงจากปีแรกถึงร้อยละ 43 และมีอัตราใกล้เคียงกันในปีต่อไป

ผลตอบแทนจากการลงทุน

1.เกิดความสมดุลทางด้านเศรษฐกิจโดยสามารถลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลของรัฐและครอบครัว อันส่งผลให้เกิดการสร้างโอกาสและรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัว และสังคมมากขึ้น เพราะการสร้างระบบคุณภาพให้ทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จะทำให้ระยะเวลาในการพักรักษาตัวทั้งในโรงพยาบาลและที่บ้านลดน้อยลง รวมทั้งการกลับมาได้รับการรักษาซ้ำลดน้อยลง นอกจากนี้ พบว่าภาวะแทรกซ้อนต่างๆที่เป็นความเสี่ยงในโรงพยาบาลลดน้อยลง เช่น อัตราการติดเชื้อ ภาวะแทรกซ้อนจากการคลอด จากการแพ้ยา เป็นต้น

2.ทำให้คณาจารย์แพทย์และบุคลากรด้านสุขภาพลดน้อยลง เนื่องจากประชาชนมีความเชื่อมั่นนโยบายการสร้างเสริมสุขภาพและระบบบริการของรัฐมากยิ่งขึ้นและผู้ให้บริการด้านสุขภาพสามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีสุขภาพะเพิ่มมากขึ้นเช่นเดียวกับผู้รับบริการ

3.ความคุ้มค่าด้านสังคมเกิดความร่วมมือระหว่างบุคลากรสาธารณสุข ผู้ป่วยและญาติ ในการมีส่วนร่วมในการรักษา แลดูแลสุขภาพตนเอง ชุมชนมีความตระหนักและเข้ามามีส่วนร่วมใน

ระบบสุขภาพมากขึ้น ส่งผลให้สังคมมีความเข้มแข็ง และเข้ามามีส่วนในการกำหนดนโยบาย สาธารณะได้สอดคล้องกับปัญหา ความต้องการ และความเป็นจริง

4.ลดค่าใช้จ่ายจากภาวะที่ไม่พึงประสงค์ ที่มีโอกาสเกิดในโรงพยาบาล เช่น ภาวะความเสี่ยงจากการดูแลรักษาผู้ป่วย การทำงานที่ซ้ำซ้อนและแยกส่วน

5.เป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล เพื่อการมีสุขภาพที่ดีของประชาชนชาวไทยจากการที่ประชาชนได้รับบริการที่ดีอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน เมื่อประชาชนมีสุขภาพดี สังคมโดยรวมก็จะดี เศรษฐกิจของประเทศก็จะดีขึ้น เนื่องจากประชาชนมีความพร้อมทั้งในด้านสุขภาพกาย สุขภาพใจ มีสังคมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี และปัญญาเป็นฐานของการเรียนรู้ สามารถสร้างเศรษฐกิจของทั้งในระดับครัวเรือน องค์กร และประเทศได้ส่งผลต่อการเมืองและการบริหารประเทศที่ดี